

bilder med sexuellt material på sig själva, på tidigare partners eller på ofrivilligt fotograferade (ex. bilder tagna med mobilkamera i duschen).

Det är viktigt att fundera på vad som kan hända med bilderna innan man lägger upp eller skickar sina bilder. Det kan också vara olagligt att sprida och lägga upp bilder som man inte har tillstånd till att göra. Lägg gärna ut en bild, men tänk på hur den ser ut, var försiktigt med namn, adress, vilken skola du går i osv.

Viktiga frågor att ställa

- Vem kan jag lita på?
- Vem är det jag pratar med?
- Vad händer om jag lägger ut en bild?
- Vad händer med mitt kononummer?
- Vad händer om jag lämnar ut mitt namn?

Diskussionsfrågor:

Innan ni startar en diskussion kring filmen i gruppen är det viktigt att läraren/ledaren funderar igenom hur man ska hantera diskussionen och svaren. Dela gärna upp gruppen i mindre grupper och låt deltagarna först skriva ned sina svar. En klassrumsdiskussion kan vara besvärlig om någon i gruppen är utsatt. Det är också viktigt att ta tag i de bra förslag som kommer fram, så att de också genomförs i praktiken.

- Finns det några hemsidor/chattsidor där det är särskilt vanligt att unga tjejer och killar blir kontaktade av äldre män?
- Är killar lika utsatta som tjejer när det gäller sexuella trakasserier på Internet?
- Har Internet ökat riskerna för att utsättas för sexualbrott?
- Går det att ha kontroll över bilder som läggs ut på Internet? Vad kan t.ex. hända med nakenbilder som en före detta pojkvän lägger ut på en hemsida/forum?
- Vad kan det få för konsekvenser om man lägger ut bilder på någon och dessutom skriver ut namn och telefonnummer?
- Vad gör du om du märker att en klasskompis lägger ut nakenbilder på nätet och förtalar en annan klasskompis på en chattsida?
- Är det vanligt att man som ung blir kontaktad av äldre på Internet?
- Hur kan man stoppa och förebygga grooming? Diskutera i grupp och skriv ned svaren.
- Känner du någon som blivit utsatt för sexuella trakasserier över Internet? Vad kan man göra åt det? Diskutera i grupp och skriv ned svaren.
- Ser killar och tjejer likadant på vad som är sexuella trakasserier?

Diskutera först killar för sig och tjejer för sig, sedan i blandade grupper.

- Vad ska man göra om blir utsatt för sexuella trakasserier eller "groomingförsök"? Vart kan man vända sig för att få stöd och hjälp?
- Hur behandlar vi varandra på nätet? Vad kan du göra för att få en bättre stämning?
- Vilka lagar är tillämpliga vad gäller bilder och personuppgifter på Internet?

- Gör en handbok eller hemsida kring "vett och etikett på nätet" som ni kan presentera för andra i gruppen, för andra klasser eller/och för föräldrar.
- Skriv manus och gör en film eller teaterpjäs om för- och nackdelar med Internet.

Källor: BRÅ, NE, Medierådet m.fl.

Vill du veta mer?

- www.medieradet.se – arbetar med frågor om mediepåverkan och barns och ungas mediesituation.
- www.datainspektionen.se – ser bl.a. efter att personuppgifter inte hanteras på fel sätt
- www.bris.se – hjälper barn som råkat illa ut och arbetar med att stärka barns rättigheter
- www.microsoft.se/livstid - information om hur man kan vara trygg och säker på nätet
- www.rikskriminalpolisen.polisen.se - Rikskriminalpolisen har en särskild avdelning, Roteln för särskilda objekt, som handhar olagligt material på Internet
- www.ecpat.se – arbetar mot barnpornografi
- www.bra.se – brottsförebyggande rådet har skrivit rapporter & artiklar om grooming

Om Kunskapsmedia

Kunskapsmedia AB är ett medieföretag som producerar och distribuerar utbildningsprogram på video/dvd/TV till bland annat AV/Mediacentraler, skolor, företag, förvaltningar och organisationer. Genom pedagogiska program kan man påverka attityder samt engagera och stimulera inlärning av ny kunskap. Har du tips på filmer vi borde köpa in eller producera?

Kontakta oss på info@kunskapsmedia.se

Kunskapsmedia AB
Fredhällsgatan 3, 112 54 Stockholm
Tel: 08-545 634 60
E-post: info@kunskapsmedia.se
www.kunskapsmedia.se

Studiehandledning

FAROR PÅ NÄTET: Sexiga bilder & grooming

Programmets innehåll

Internet är en källa till kunskap och glädje för många ungdomar. Tyvärr är det också en plats där en del råkar illa ut. De allra flesta ungdomar klarar av att sköta sig och uppmärksamma de faror som kan uppstå. Tyvärr är det gäller det inte alla, och den här filmen syftar till att vara ett verktyg att använda i skolan och andra diskussionsforum om vilka faror som finns på nätet och hur man kan förebygga dem.

Faror på nätet: sexiga bilder & grooming tar framför allt upp och förklarar vad grooming är (vuxna som tar kontakt med barn på Internet i syfte att lura till sig sex), hur man kan skydda sig mot detta och riskerna med att lägga ut bilder på sig själv och använda webcam. En programledare guidar tittarna genom filmen som bland annat bygger på intervjuer med såväl ungdomar själva, korta sketcher, vuxna experter som poliser, psykologer och kommunikationskonsulter.

© Färingsö Film i samarbete med Kunskapsmedia AB 2007
Svensk distribution: Kunskapsmedia Filmnr: 1127KM

© Rättigheterna till studiematerialet ägs av Kunskapsmedia AB.
Du har rätt att använda dig av studiematerialet i samband med visning av programmet.

Sexiga bilder & grooming

Syfte/inlärningsmål

- att förklara vad grooming är och hur man kan skydda sig
- att visa vilka risker man tar med att lägga ut bilder på sig själv och använda webcam
- att ge konkreta råd för hur man bör agera på nätet för att skydda sig

Läroplanens mål och riktlinjer

Elevens skall bl.a. inom ämnet Samhällskunskap (grundskola och gymnasium) uppnå följande:

- utvecklar en tilltro till sin egen förmåga att påverka och en vilja att hävda demokratiska värden samt blir förtrogen med sina rättigheter och skyldigheter som medborgare i ett demokratiskt samhälle,
- utvecklar sin förmåga att använda olika informationskällor och ett kritiskt förhållningssätt till dessa,
- utvecklar sin förmåga att kritiskt granska samhällsförhållanden samt sin förmåga att kunna se konsekvenser av olika handlingsalternativ för sig själv och för samhället.

Ur Läroplanen för Grundskolan, ämnet Samhällskunskap

Dagens samhälle erbjuder en närmast oändlig mängd av information, som kan inhämtas från olika mer eller mindre vederhäftiga källor via olika kanaler. Medier och mediernas budskap spelar stor roll när människor bildar sina uppfattningar. I de samhällsorienterande ämnena skall eleverna bli förtrogna med olika sätt att kunskapa samt utveckla insikter i hur olika medier kan användas och hur de påverkar människan och samhället. Genom att orientera sig i olika informationsmiljöer och använda olika informationskällor får eleverna insyn i de möjligheter och problem som IT-samhället medför. Att söka, granska, välja,

strukturera, kritiskt värdera, integrera och redovisa information på skilda sätt – i tal, skrift, bild, form, drama, musik och rörelse – är centralt i de samhällsorienterande ämnena.

- **Ämne:** Samhällskunskap
- **Skolår:** från 13 år (H, Gy, Vux) samt för vuxna som arbetar med ungdomar
- **Speltid:** 20 minuter
- **Svenskt tal + svensk text** (två versioner)

2

Bakgrund

Den virtuella världen ger vuxna stora möjligheter att under täckmantel av anonymitet söka kontakt med minderåriga för sexuella ändamål. Genom ett manipulativt beteende försöker nätföraren få sitt offers förtroende. En relation byggs upp som ska leda till ett möte som kan resultera i sexuella övergrepp. Detta möte behöver inte vara fysiskt, det kan också handla om övergrepp på nätet som posering framför en webbkamera. Kontakten mellan förövare och barn tas ofta på nätet. Den vuxne gärningsmannen inleder en kontakt med sitt offer som går ut på att förföra genom manipulation. Ofta förekommande element är smicker, erbjudande om pengar eller gåvor, och olika uttryck av sympati för barnets situation. Efter en tid övergår nätföraren till att prata om sex. Målet är att nå fram till ett möte – och ha sex med barnet, eller begå sexuella övergrepp på nätet till exempel genom att förmå barnet att nakenposera.

Vad är grooming?

Grooming (av engelska grooming 'skötsel', 'träning', 'förberedelse', 'trimning'), grooming, nätförförelse, vardaglig benämning på ett beteende som innebär att en vuxen person via Internet aktivt försöker etablera en förtroendefull kontakt med barn i syfte att senare kunna begå sexuella övergrepp mot dem. Ofta använder den s.k. groomaren (nätföraren) falsk identitet för att vinna barnens förtroende.

Källa: NE

Sexuella kontakter med barn via Internet – eller "grooming" som det ofta kallas i Sverige – kan innebära en rad olika saker. Det kan handla om sexuellt ofredande på olika sätt via chattmeddelanden. Det kan handla om män som blottar sig framför webbkamera och/eller män som försöker få barn att posera framför webbkamera och/eller få barn att lämna ut sina mobilnummer för att få till telefonsex eller videosamtal via mms. I vissa fall försöker män betala för sexuella tjänster, i andra utvecklar man en vänskapsrelation för att senare träffas och förgripa sig på barnet i verkligheten. Det kan också handla om att barnet och mannen utvecklar en känslomässig relation som gör att barnet blir kär i mannen redan på Internet och sedan går med på att ha sex med honom när de träffas.

Enligt en rapport från Brå (Brottsförebyggande rådet), *Vuxnas kontakter med barn via Internet. Omfattning, karaktär, åtgärder* (Shannon 2007) har 48 procent av alla 15-åriga flickor uppgett att de under senaste året blivit kontaktade i sexuellt syfte av någon de tror eller vet är en vuxen, de allra flesta via Internet.

3

Motsvarande siffror för pojkar var 18 procent. Enligt rapporten påverkar det flickors möjligheter att kunna använda den virtuella delen av samhället utan att bli ofredade, mer än det gör för pojkar. Det är ungefär som när man pratar om våld och sexualbrott mot kvinnor, att det påverkar deras handlingsutrymme och rörelsefrihet på ett helt annat sätt än männens. Det är ett stort hinder mot jämställdheten.

Varningssignaler "grooming"

Det finns vissa varningssignaler som man bör vara observant på; "groomaren" kräver snabba svar, är ihärdig, lockar med pengar eller gåvor, lämnar dig inte ifred och är överdrivet berömmade.

Råd

- Våga säga nej
- Skjut upp dina beslut
- Tänk efter innan du svarar
- Berätta för någon (gärna en vuxen)
- Kontakta din Community eller Internetleverantör
- Koppla in vuxna om du inte redan gjort det
- Polisanmäl! När inget annat hjälper. Spara det som skrivits som bevis.

Åtgärder för att motverka grooming

I Brå:s rapport listas fyra centrala områden för att förebygga sexuella kontakter med barn via Internet. Utöver systematisk utbildning för barn och information till föräldrar nämns möjligheter för Internettjänstleverantörer att motverka fenomenet, en ny lagstiftning samt en centralfunktion för att samla kunskaper och erfarenheter.

Enligt ett lagförslag (våren 2007) kan det bli straffbart för en vuxen att redan på Internet (eller någon annanstans) kontakta ett barn i sexuellt syfte. I lindrigare fall kan det ge böter, annars fängelse upp till ett år. Lagen föreslås träda i kraft 1 juli 2008.

Sexiga bilder

Digitalkameror, mobilkameror, webbkameror och tillgängligheten i webbtekniken har öppnat möjligheterna för i stort sett vem som helst att lägga ut information och bilder på Internet. Många unga lockas av möjligheten att lägga ut bilder på sig själva. När bilderna väl är upplagda tappar man kontroll över dem. Vem som helst kan duplicera och manipulera bilderna. Ungdomar lägger även ut nakenbilder eller

4